

Trine Nesland

Arkivformidling og arkivarens rolle

Arbeidskrav 2 høst 2012

Refleksjonsnotat med manus og kildehenvisninger

Bachelor i arkiv og dokumentbehandling

Høgskolen i Oslo og Akershus, Institutt for arkiv-, bibliotek- og informasjonsfag

Refleksjon

Oppgaven

Oppgaven går ut på å lage en digital fortelling om et tema eller et emne som jeg brenner for eller kjenner godt. Fortellingen kan publiseres på digitaltfortalt.no etter ferdigstillelse. Det forutsettes at man arbeider med formidlingen/fortellingen, dvs. ikke lager en biografisk fremstilling eller ren oppslagsinformasjon likt det man finner f.eks. på Wikipedia.

Metode og valg underveis

Kulturrådets Anders Olsson nevnte i sin forelesning om digitale fortellinger at dramaturgiske virkemidler kan brukes for å strukturere fortellingen og bygge opp spenning rundt budskapet og poengene, og at selv om fortellingen bare skal vare i ett minutt kan det være nyttig å tenke på oppbygging og struktur, dvs. anslag, presentasjon, utdyping, opptrapping, løsning og avtoning. Dette kan forenkles til å si at fortellingen må ha en begynnelse, en midtdel og en avslutning i en diakron handlingsgang. Erik Lund påpeker i boken "Historiedidaktikk" (2011) at den narrative formen etter hvert har fått en sentral posisjon innenfor mange ulike fag, og at det i stor grad er akseptert at narrasjon som metode har stor forklaringskraft, dog på en annen måte enn diskursiv og analytisk metode (s. 116). Motoren i fortellingen er et problem (intrigue/plot) som gjør lytteren spent på hvordan historien utfolder seg og slutter (ibid s. 120).

Heidi Dahlsveen skriver i boken "Innføringsbok i muntlig fortellerkunst" (2008) at et kjennetegn på en vellykket fortelling er at man holder på lytterens oppmerksomhet og interesse (s. 22). Et eksempel på dette kan hentes fra seminaret "Hva er det med arkiv?" arrangert av Norsk kulturråd 13. september 2012, og kunstner Helene Sommers fremvisning av et utdrag av filmen "Variations of Max". Da hun avsluttet filmen midt i handlingen fordi det ikke var mer tid til å vise den under foredraget, uttrykte flere i publikum et umiddelbart ønske om å få se resten. Basert på publikums reaksjon, må fortellingen til Sommer kunne sies å ha vært vellykket. Et av målene med min fortelling bør dermed være at de som starter på fortellingen, ikke mister interessen underveis.

Veiledninger i produksjon av digitale fortellinger anbefaler gjerne at man først utarbeider manus og deretter finner bilder som kan illustrere fortellingen og at bildene dermed ikke utnyttes som selvstendige kilder (Lund 2011 s. 145). Resultatet blir ofte en fortelling i form av et utvendig referat som illustreres med bilder, noe som forsterkes av at man gjerne bruker sekundærkilder som lærebøker og Wikipedia i arbeidet med å lage fortellingens tekst (ibid). En annen innfallsvinkel er å ta utgangspunkt i bildene og la bildene fortelle historiene, alternativt skape mer eller mindre fiktive historier basert på bildene.

I arbeidet med valg av tema for min fortelling, var jeg inne på tanken om å konstruere en historie ut fra en samling bilder jeg selv eier. Den danske kunstneren Elsebeth Jørgensen står bak prosjektet "Ways of losing oneself in an image" i samarbeid med Hordaland kunstsenter. Prosjektet tar utgangspunkt i fotografisk arkivmateriale og ser etter "the potential for poetic narratives" i materialet. I likhet med i Helene Sommers "Variations of Max" åpner Jørgensen for å blande fakta og fiksjon. Et slikt prosjekt ville unektelig vært veldig spennende, men to problemer gjorde det vanskelig å gjennomføre; det ene var digitalisering av bildematerialet (jeg har ikke utstyr for digitalisering av bilder på en god måte), og det andre var de avbildede personenes rett til eget bilde, jf. åndsverklovens § 45 c (materialet er ikke så gammelt at dette ikke er et tema).

Fremfor å ta utgangspunkt i et bildemateriale, slik jeg innledningsvis var inne på, har jeg valgt å fokusere på hva det er jeg ønsker å formidle, og at det skal være en tydelig mening med fortellingen. Fordi jeg bor i nærheten av og ferdes mye i området rundt Nøklevann, var det et naturlig valg å lage en fortelling om dette området. I tillegg har jeg ikke klart å se at det ligger andre fortellinger om Nøklevann på digitaltfortalt.no, og øyner således muligheten for en viss grad av originalitet i valg av tema.

Heidi Dahlsveen (2008) gir noen rettesnorer når hun skriver om praktisk arbeid med fortelling (s. 84): For å komme i gang med å få en forståelse av og bli kjent med fortellingen kan man begynne med finne ut av hva fortellingen handler om, hva man vil at lytteren skal oppleve og hva som er poenget med fortellingen:

1) Hva handler denne fortellingen om?

Fortellingen min skal handle om Nøklevann, dvs. litt historie om området, hva området ble brukt til før og hva det brukes til nå.

2) Hva vil jeg at lytteren skal oppleve?

Jeg vil at lytteren skal oppleve å lære litt mer om Nøklevann, fra et litt annerledes perspektiv enn det vanlige ("wikipedianske"). Dette vil jeg oppnå ved å la en ørret være fortelleren (fordi det er ørret i Nøklevann). Jeg håper naturligvis også at fortellingen oppleves som litt underholdende.

3) Hva er poenget med fortellingen?

Poenget med fortellingen er å gi lettfattelig og grunnleggende faktakunnskap om Nøklevann, på en måte som får lytteren til å trekke på smilebåndet og kanskje inspirerer til å besøke området.

Manus

"Anne Aure fra Nøklevann"

Hei! Jeg heter Anne Aure, og jeg bor her, i Nøklevann i Oslo. Nøklevann er et drøyt 3 kilometer langt vann som ligger i Østmarka i Oslo, ved bydelen som heter Østensjø. Området rundt Nøklevann er et populært turområde for Oslos innbyggere, både om sommeren og vinteren. Rundt vannet går det en populær turvei. Går man hele veien rundt har man gått nesten en hel mil! På slutten av 1800-tallet ble det bestemt at Nøklevann skulle brukes som drikkevann. I 1983 – det er 29 år siden – sluttet Nøklevann å være drikkevannskilde. Da ble det mulig å padle på Nøklevann og det er til og med en egen padleklubb her. Man kan også bade – og fiske. Det er fint for menneskene, men mange av oss som bor her ender opp slik... Naturen endrer seg hele tiden, men oppi vannet har vi det ganske konstant. Naboen min, en skikkelig gretten gammel gjedde, synes det er helt greit. Han liker ikke forandring. Men nå går det unektelig mot vinter igjen. Hvis det er kaldt nok om vinteren slik at det er is på vannet, går skiløypene rett over vannet. Derfor står det et skilt midt uti om sommeren. Det ser litt underlig ut, men sånn skal det være her i Nøklevann. Ta en tur da vel! Men du kan godt la fiskestanga bli hjemme!

Kilder

Refleksjon

- Dahlsveen, H. (2008). *Innføringsbok i muntlig fortellerkunst*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Jørgensen, E & Hordaland kunstsenter. (2011). Ways of losing oneself in an image. Hentet fra <http://www.kunstsenter.no/en/elsebeth-j-rghensen-ways-of-losing-oneself-in-an-image> (26. oktober 2012).
- Lund, E. (2011). *Historiedidaktikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Olsson, A. (2012, 19. august). Forelesning.

Manus

- Faktaopplysninger: Wikipedia (Norge).

Bilder

- Anne Aure: Wikimedia Commons.
- Nøklevann fra høyden (Sarabråten): oslobilder.no.
- Vannledningskommisjon: oslobilder.no.
- Nansen i kajakk: oslobilder.no.
- Personer på turvei: oslobilder.no.
- Gretten gjedde: Wikimedia Commons.
- Personer i skiløype: oslobilder.no.
- Alle andre bilder: Trine Nesland.

Bakgrunnsmusikk

- "Anitras dans" av Edvard Grieg.